

Основні чинники реформування середньої гуманітарної освіти Австрії у другій половині XX – першому десятиріччі XXI сторіччя

На початку нового тисячоліття національні системи освіти багатьох європейських країн перебувають у процесі реформування. Паралельно зі світовими тенденціями розвитку суспільства (і зокрема, його лібералізацією, інформатизацією) європейські освітні системи змінюють ідеологію запроваджуваних реформ, випробовують новітні стратегії та шляхи модернізації навчально-виховного процесу в навчальних закладах різного типу.

Ряд європейських вчених (Р. Брокмейєр, Е. Будзінські, В. Міттер) вважають, що в основу реформування системи гуманітарної освіти Австрії покладено єдність складових розвитку соціуму: економічної, соціальної, екологічної. Розвиток економіки Австрії значно вплинув на реформи змісту гуманітарної освіти в країні [1; 2; 3]. Вступ Австрії до Асоціації вільної торгівлі у 1960 році надав їй можливостей для партнерських відносин з підприємствами інших країн. Це означало створення робочих місць, інвестиції у житлову сферу, розширення інфраструктури, співпрацю приватних підприємців з населенням на правових основах. Паралельно з цим австрійське економічне зростання спровокувало низку проблем, серед яких: нестача робітничих сил, потреба у досвідчених працівниках, міграційний потік, активний приріст населення (для яких німецька мова не є рідною).

Відзначимо, що економічний розквіт Австрії періоду 70-х років XX століття спровокував ріст трудової імміграції (як легальної, так і нелегальної). Міграційний потік складав невизначену кількість низькокваліфікованих працівників, які не прагнули здобути вищу освіту. Іммігранти створювали

окремі осередки з власною культурою, релігією і традиціями. Тому австрійський уряд, у складі двох основних партій: соціал-демократичної партії (SPÖ) та Австрійської народної партії (ÖVP), вважав за необхідне реформувати систему гуманітарної освіти країни.

Як вважає Е. Будзінські, соціал-демократи прагнули ввести в дію ідею реформування змісту середньої освіти на засадах справедливої соціальної й економічної рівності індивідів у суспільстві, що мало виражатись у наданні дітям іммігрантів однакових прав з австрійцями у процесі отримання середньої освіти. Представники СДП Австрії виступали за введення змін у селективному характері середньої освіти [2, с. 283]. Зміни повинні були торкнутися лінії трансферу учнів: з початкової (Volksschule) до середньої школи; та з середньої (Gesamtschule, Hauptschule, AHS-Unterstufe) до старшої (AHS-Oberstufe, BHS, BMS).

Представники АНП відстоювали ідею збереження селективного характеру середньої освіти тобто трансфер від початкової школи до середньої і від середньої до старшої. Причому закінчення початкової школи (Volksschule) окреслювалося чітким розподілом учнів на гімназії різного типу (Gymnasium, Realgymnasium, Wirtschaftskundliches Realgymnasium) і головну школу (Hauptschule). Таким чином, запропоновані соціал-демократами реформаційні процеси не втілилися у життя.

У цій ситуації Міністерство Науки, Культури і Освіти Австрії запровадило ряд трансформацій, які спрямовувалися на реорганізацію шкільного дня, введення нових іноземних мов, організацію навчально-виховного процесу в окремих середніх навчальних закладах мовою мігрантів (чеською, словацькою, словенською ін..), введення освітніх стандартів, запровадження пілотного проекту "Політична освіта і Новітня історія" (Politische Bildung und Zeitgeschichte) тощо. Це надало можливість для дітей іммігрантів здобути якісну освіту рідною мовою та мати право обирати мову навчання. Паралельно з цим, починаючи з початкової школи, вивчення німецької мови здійснюється з 1-ого класу, що значно полегшує вибір батьками

гімназії гуманітарного напрямку. Актуальності у ході вибору набувають гімназії, де є білінгвальні класи навчання.

Звернімо увагу на те, що існування білінгвальних класів та шкіл в Австрії здійснило вплив на виховання гендерної рівності та релігійної толерантності серед дітей іммігрантів з Турції, Китаю, ОАЕ. У межах проекту "Віденська білінгвальна школа" зазначається, що для виховання релігійно та культурно обізнаного індивіду в умовах багатомовного суспільства необхідне набуття ним певних мовних і культурних навичок на рідній мові: наприклад, формування міжособистісної комунікативної та інтерактивної компетентностей, когнітивної гнучкості, що полегшує процес пізнання іншомовного суспільства [4, с.13-14].

Істотного значення набуває той факт, що навчання в білінгвальному напрямі в Австрії здійснюється на всіх рівнях системи середньої освіти (початковому та середньому). Після закінчення середнього навчального закладу учні складають іспити та отримують атестат і можливість вступати до вищих навчальних закладів. Підкреслимо, що існують умови до зарахування у білінгвальну школу: співбесіда з батьками, дитиною; наявність базових знань з іноземної мови. Основними білінгвальними напрямами в Австрії є німецько-англійський, німецько-французький (також є німецько-італійський та німецько-іспанський).

З огляду на зазначений вище матеріал, можна зробити висновок, що основними чинниками реформування гуманітарної освіти в Австрії у другій половині XX – першому десятиріччі XXI сторіччя вважаються: економічне піднесення країни; потреба у досвідчених працівниках; міграційний потік (легальний і нелегальний); різні конфесії.

Література

1. Brockmeyer R. Reform Experiences and Development Perspectives / R. Brockmeyer // "Evaluation of Educational Innovations", OECD/CERI-Seminar, Dillingen: Verlag Klett-Cotta, Stuttgart, 1977. – 249 p.

2. Budzinski E. Whatever Happened to the Comprehensive School Movement in Austria? / E. Budzinski // Comparative Education, 1986. – № 3. – V. 22.- P. 283-295.
3. Mitter W. Ansätze eurozentrierter Reformen im Sekundarschulwesen / W. Mitter // Zukunft der Bildung in Europa: nationale Vielfalt und europäische Einheit / [Hrsg.] K. Schleicher. – Darmstadt : Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1993. – S. 175-197.
4. Perspektiven bilingualer Bildung in Europa – am Beispiel der First Vienna Bilingual School Wendstattgasse auf Grundlage eines Evaluierungsberichtes erstellt von Carol Morgan, University of Bath / Franz Schimek. – Wien. – 45 s. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://first-vbs.schulweb.at/folder/24/evaluierungsbericht_carol-morgan.pdf